

مراسم تشیع پیکر آیت الله هاشمی رفسنجانی

خدا حافظ ناخدا

مهرزاد شفیع پور

اکبر هاشمی رفسنجانی معروف به علی اکبر هاشمی رفسنجانی در سوم شهریور ۱۳۱۳ در رفسنجان متولد شد و در ۱۹ دی ۱۳۹۵ در تهران دار فانی وداع گفت. او یکی از شخصیت های تعیین کننده نظام جمهوری اسلامی و مورد اعتماد امام خمینی بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی ایران بود.

۱۹ دی ماه ۱۳۹۵ کارنامه سرسخت ترین و پرنفوذترین روحانی سیاستمدار ایران طی چهار دهه اخیر بسته شد و ملت ایران در بدرقه او سنگ تمام گذاشتند. آیت الله اکبر هاشمی رفسنجانی که القاب متفاوتی نظیر امیر کبیر زمان، سردار سازندگی و ... را با خود یدک می-کشد، از معدود سیاستمداران بانفوذ تاریخ معاصر کشور است که در سرنوشت ملت ایران نقش اثرگذاری داشته است. اکبر هاشمی رفسنجانی را به حق باید ناخدای کشتی نظام جمهوری اسلامی ایران دانست که به خوبی توانست این کشتی را در برابر طوفان های سهمگین و شکننده، سالم عبور دهد. اما نقش موثر اکبر هاشمی در توسعه کشور و عبور آن در تنگنای صعب العبور در مقاطع حساس و تاریخی را نیز نباید فراموش کرد.

آقای هاشمی اولین رئیس مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۸ بود. در طول جنگ عراق علیه ایران هاشمی به عنوان نماینده رهبر در شورای عالی دفاع عملاً فرماندهی نیروهای مسلح را برعهده داشت. نقش او در پایان دادن این جنگ هشت ساله از جمله اقدامات شایان توجه او در آن دوران است. وی هشت سال رئیس جمهور کشور بود و از ابتدای ایجاد مجمع تشخیص مصلحت نظام تا زمانی که در قید حیات بود ریاست این نهاد را برعهده داشت. او در همه ادوار مجلس خبرگان رهبری نمایندگی استان تهران در آن را برعهده داشت و از ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰، دومین رئیس این مجلس بود. هم چنین رئیس هیئت مؤسس و هیئت امنای دانشگاه آزاد اسلامی بود.

می سازد. در این دوران قدرت اجرایی کشور منحصراً در دست اوست. در واقع این هاشمی بود که در آن دوران سیاست های کلی نظام را تعیین می کرد. مهمترین اولویت دولت او در آن دوران، بازسازی زیربنای اقتصادی کشور، توسعه روابط سیاست خارجی و اصلاح ساختار مدیریتی کشور از جمله جذب و تربیت مدیران متخصص به بدنه مدیریت کشور است. تنش زدایی در سطح منطقه خاورمیانه و ایجاد روابط با عربستان و کشورهای همسایه از دیگر اقدامات اوست. گریز ایران از جنگ خلیج فارس بعد از اشغال کویت توسط عراق در سال ۱۳۶۹ و عدم ورود ایران به آن مهلکه

خدا حافظ رئیس جمهور مقتدر ایران

اکبر هاشمی رفسنجانی چهارمین و مقتدرترین رئیس جمهور ایران می باشد. او در دوران ریاست جمهوری، با توجه به شرایط جدید کشور و پایان جنگ، اقدامات گسترده و قابل تقدیری طی ۸ سال (۱۲ مرداد ۱۳۶۸ تا ۱۲ مرداد ۱۳۷۶) ریاستش بر قوه مجریه کشور در ابعاد گوناگون سیاست داخلی و خارجی، اقتصادی، نظامی و امنیتی انجام داد که به دوران سازندگی معروف است. در واقع او به عنوان معمار و مجری ایران پس از انقلاب و جنگ معرفی می شود و لقب «سردار سازندگی» را از آن خود

تهران شود، فراهم نبودن فضای مجلس ششم برای ورود او به آن مجلس و احیانا تصاحب کرسی ریاست مجلس باعث گردید وی قبل از تحلیف به عنوان نماینده از این پست استعفا دهد. سقوط هاشمی دقیقاً از زمانی آغاز شد که در اذهان عمومی به «اکبرشاه» شهرت یافت، یعنی در اوج قدرتش. با این حال علی‌رغم کاهش چشمگیر قدرت وی، همچنان ریاست مجمع تشخیص نظام را که ارگانی مهم بود برعهده داشت.

هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۸۴ برای حفظ دستاوردهایش در چهار دولت گذشته و احساس وظیفه (طبق گفته خودش) در آن مقطع تاریخی وارد عمل شد و در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کرد. با وجود آن‌که او در مرحله اول انتخابات آرایبی بیش از محمود احمدی‌نژاد کسب کرده بود، ولی در مرحله دوم، رأی‌دهندگان عامه ترجیح دادند؛ احمدی‌نژاد را که به عنوان نماد ساده زیستی و مردمی بودن تلقی می‌شد، بجای هاشمی که نماد اشرافیت و حاکمیت قلمداد می‌شد؛ انتخاب نمایند.

بنابراین در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۴ محمود احمدی‌نژاد از هاشمی پیشی گرفت. نزدیک هاشمی به جریان اطلاع طلبی پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۴ به خاطر حمایت بی دریغ اصلاح طلبان از وی و هم چنین رقابت و حملات پی در پی احمدی‌نژاد و یارانش به او باعث گردید که قدرت وی روز به روز از بدنه حاکمیت رو به افول رود و بالعکس او بیشتر خود را به بدنه اجتماع نزدیک کند.

رأی قابل توجه مردم تهران به او در مجلس خبرگان رهبری در سال ۱۳۸۵ و انتخاب وی به عنوان نفر اول شهر تهران و همچنین انتخاب وی بر ریاست مجلس خبرگان رهبری پس از فوت آیت الله مشکینی در سال ۱۳۸۶ فرصتی جدی برای جبران شکست او در مقابل جریان محافظه کار بود.

حاصل بینش و مدیریت قوی هاشمی بود. سوق دادن اقتصاد کشور از دامن اقتصاد سوسیالیستی به سوی اقتصاد باز و حرکت اقتصاد کشور به سمت خصوصی سازی مهم ترین اقدام سازنده او در آن دوران است. در آن دوران، تعداد بسیار زیادی راه، سد، کارخانه راه‌اندازی شد.

اجرای برنامه اول توسعه کشور بعد از انقلاب، کنترل رشد بی رویه جمعیت و توسعه آموزش عالی از جمله اقدامات وی بود. دولت وی در همه مراکز استانها دانشگاه دولتی تأسیس کرد و دانشگاه آزاد در بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ تأسیس شد. ریاست هشت ساله هاشمی بر کشور تبعاتی منفی نظیر افزایش تورم و قیمت مسکن در دوره اول ریاست جمهوری وی و ورود نهادهای شبه دولتی و امنیتی به اقتصاد کشور در پی داشت. ثبت رکورد تورم ۴۹/۴ درصدی بالاترین رقم تورم ثبت شده در تاریخ ایران است که در دوران ریاست جمهوری وی اتفاق افتاد.

در دوران ریاست جمهوری هاشمی فضای اجتماعی و سیاسی کشور هم چون دهه ۶۰ بسته می‌ماند. اما دستاورد و ثمره دولت او تولد دولت اصلاحات و اقدامات ارزنده آن دولت در عرصه سیاسی - اجتماعی، باز شدن فضای نقد و آزادی مطبوعات در کشور بود.

خداحافظی هاشمی از کانون قدرت

آقای هاشمی دو سال پس از اتمام دوران ریاست جمهوری خود در سال ۱۳۷۸ در انتخابات مجلس ششم برای بدست آوردن نمایندگی تهران شرکت کرد. حضور او در مجلس می‌توانست فرصتی تاریخی برای کشور و اصلاحات باشد. اما تخریب او توسط تندوهای دو سر طیف اصلاح طلب و محافظه کار این فرصت تاریخی را از مردم ایران گرفت. هاشمی در این انتخابات به سختی توانست آخرین نفر پذیرفته شده در لیست ۳۰ نفره شهر

ISNA PHOTO
MOHAMMAD KAZEMPOUR

منش هاشمی و نظریات پیرامون شخصیت او

هاشمی از معدود سیاستمداران ایرانی است که همه قدرت خود را از توانایی خود به دست آورده بود. تقریباً همیشه با رأی مردم بر کرسی ریاست و قدرت نشسته است. اکبر هاشمی معروف است به مرد روزهای سخت و یکی از ویژگی های وی سرسختی و شجاعت وی بود. به همین خاطر از اینکه او خود را تا آخرین سال عمرش (زمستان ۱۳۹۴) در معرض نقد و رأی مردم قرار می دهد، واهمه ای نداشت.

او با سرسختی تمام، همه رنج ها، ناملایمات از جمله شکست در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۴ و رد صلاحیت توسط شورای نگهبان برای کاندیداتوری ریاست جمهوری در سال ۱۳۹۲ را تحمل کرد. اما همچنان سرسختانه در میدان باقی ماند و هیچ گاه زمین بازی را به نفع رقیب ترک نکرد.

تأمل و سنجیده سخن گفتن، رعایت ادب و نزاکت در گفتار و عمل، صبوری، بردباری و تحمل نقد و زخم زبان منتقدین و مخالفین، عمل گرا بودن، توانایی بالا در مدیریت، کادرسازی و نهادسازی از دیگر ویژگی های بارز آقای هاشمی است.

بنابراین وداع میلیون ها انسان در روز ۲۱ دیماه ۱۳۹۵ با تشیع جنازه او در کف خیابانهای تهران؛ شاید ناشی از رفتارهای منحصر به فرد او باشد. در زیر مروری داریم به نوشته های چند تن از صاحب نظران کشورمان پیرامون شخصیت این روحانی سیاستمدار.

صادق زیبا کلام فعال سیاسی، مدنی و استاد دانشگاه: «کمتر شخصیت انقلابی را می توان سراغ گرفت که به سرنوشت دوگانه آقای هاشمی رفسنجانی دچار شده باشد. او بیشترین تلاش ها را در

در جریان انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ هاشمی و خانواده او بر مبنای همان اهدافشان در سال ۱۳۸۴ به وضوح از کاندیدای اصلاح طلبان حمایت کردند. نقش او در قبل از انتخابات از جمله نامه سرگشاده وی به رهبری در مورد تحركات قبل از انتخابات و انتقادات وی نسبت به برخورد با معترضان به نتیجه انتخابات (در آخرین نماز جمعه ای که در دانشگاه تهران اقامه کرد) باعث شد که وی به همسویی با معترضان به انتخابات متهم شود. پس از این اتفاقات وی به تدریج جایگاه امامت نماز جمعه تهران، ریاست مجلس خبرگان رهبری و اثرگذاری بر دانشگاه آزاد اسلامی که جزء موسسین و امنای آن بود را از دست دهد.

هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۹۲ برای چهارمین بار در انتخابات ریاست جمهوری نامزد شد که صلاحیت وی از سوی شورای نگهبان رد شد. اما نقش و حمایت او در پیروزی حسن روحانی در این انتخابات باعث خرسندی او شد. زیرا از نگاه هاشمی مملکت در مسیر عادی خود قرار گرفته بود و اینجاست که او می گوید: «حالا دیگر می توانم راحت بمیرم.» با پیروزی حسن روحانی در انتخابات ریاست جمهوری، با توجه به رابطه نزدیک روحانی و هاشمی؛ بخش گسترده ای از کارگزاران دولت هاشمی و اصلاح طلبان به تدریج وجهه سیاسی خود را بازیافتند و در بدنه دولت روحانی جای گرفتند.

به هر حال آقای هاشمی در سالهای پایانی عمرش محبوبیت خاصی در بین مردم کسب نمود. وی با کسب ۲ میلیون ۳۰۱ هزار و ۴۹۲ رأی به عنوان نخستین منتخب مردم تهران برای حضور در پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری انتخاب شد.

هاشمی رفسنجانی در بستر بیماری غم و اندوه بسیاری، برایم داشت، چرا که مردی دیده از جهان بست که حضورش در فضای ایران امروز غنیمت بود و وزنه تعادلی برای میهن»
 احمد پورنجانی روزنامه نگار، فعال سیاسی و مدنی: «به گواهی واقعیت های انکارناپذیر که خوشبختانه حتی کم حافظه ترین ذهن های این روزگار نمی توانند آنها را انکار کنند؛ «هاشمی رفسنجانی» یکی از سیاستمداران بزرگ و اثرگذار و کارآمد در تاریخ معاصر ایران بود. این به مفهوم تأیید فله ای و ادعای بی کم و کاستی یا خالی از خطا بودن کارنامه او نیست. البته حساب پرونده او از ۲۰ سال آخر عمرش تا لحظه مرگ و نقش و رفتار معنادار و بسیار ارزشمندی که در همدلی و همراهی با خواست اکثریت مردم ایران داشت و هرگز از خاطره جمعی ایرانیان فراموش نخواهد شد؛ جداگانه است. گواه زنده این داوری نیز، حضور نقش گسترده ای از آن جمعیت چند میلیونی مردم در مراسم وداع با اوست.»
 حال در پایان سخن می توان گفت: که مرگ آیت الله هاشمی برای ما یک درس داشت. آن درس این است که قدر داشته هایمان را بدانیم قبل از اینکه از دستشان بدهیم. پس از فوت آیت الله هاشمی همگان از مخالفین و موافقین وی، وامصیبتا سر دادند.
 همگی بر سر این اصل سخن راندند که ما سرمایه عظیمی از دست دادیم و از خوبی های او نوشتند. حال سوال این است: اگر این چنین بود، پس چرا همه ما تا زمانی که او در قید حیات بود، روح و جانش را با انواع ناملايمات آزار دادیم یا اینکه در برابر جفاهایی که در حق او کردند؛ سکوت کردیم؛ آیا وقت آن نرسیده که ما به خود بیایم و دنبال دمیدن حقیقت در روح جمعی انسان ایرانی باشیم.

مراسم تشیع پیکر آیت الله هاشمی رفسنجانی

مبارزه با رژیم شاه نمود، سالها زندان، تبعید، شکنجه و مخفیانه زندگی کردن قبل از انقلاب و بعد از انقلاب هم بیشترین تلاشها و خدمات را برای نظام انجام داد. یکی از بالاترین خدمات وی به ایران پایان بخشیدن به جنگ با عراق بود. معذرت کسی که آن کارنامه درخشان را در خدمت به نظام داشت، در دو دهه پایانی حیاتش مورد بی حرمتی ها، انواع توهین ها، بی مهری ها و جفاهای باورنکردنی قرار گرفت؛ اتهام و جسارتی نبود که تدروها به وی نسبت ندادند.

علت خشم و غضب تدروها نسبت به وی مشخص بود. هاشمی رفسنجانی در دو دهه پایانی عمرش به تدریج دریافت که تدروی همچون موربانه ای انقلاب را از درون جویده و آن را از بین می برد. انتقادات زیادی می توان به وی وارد کرد اما ایستادگی استوارش در حمایت از اعتدال و فاصله گرفتن هرچه بیشتر از تدروها منطما بر آتش غیظ و غضب آنان نسبت به آن مرحوم می افزود. آن تیغ و تیشه های کین در عین حال سبب شدند تا او محبوبیت زیادی نزد مردم ایران بالأخص در میان جوانان و اقشار و لایه های تحصیل کرده تر جامعه پیدا کند. رأی بالایی که او در آخرین انتخابات زندگی اش در اسفند ۹۴ کسب نمود حکایت از جایگاه رفیعی می کرد که او توانسته بود سرانجام در پایان حیات سیاسی اش میان مردم ایران به دست آورد.»

اعظم طالقانی فعال سیاسی و مذهبی: «مهم ترین ویژگی این مرد بزرگ حلم و صبوری او در برابر ناملايمات، رنجها و نامردمی ها و مخالفت های عده ای که از رنج، مبارزه و شکنجه های زندان بهره ای نبرده اند، می باشد. این مهم ترین عامل موفقیت و پیروزی هاشمی در طول حیاتش بوده است.»
 محمد بسته نگار فعال سیاسی و مذهبی: «شنیدن خبر درگذشت

